

**Yugoslavya ile yapılan adli, medenî ve ticarî münasebata dair mukavele-
menin tasdikı hakkında kanun**

(Resmî Gazete ile neşir ve ilân : 4/I/1936 - Sayı : 3197)

No.
2874

Kabul tarihi
25 - XII - 1935

BİRİNCİ MADDE — Adli, medenî ve ticarî hususlarda karşılıklı münasebata dair Yugoslavya Kırallığı Hükûmeti ile, Ankarada 3 temmuz 1934 tarihinde imza edilmiş olan mukavelename kabul ve tasdik olunmuştur.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden müteberdir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun icrasına Adliye ve Hariciye vekilleri me-
murdur.

2 kânunusani 1936

**TÜRKİYE CÜMHURİYETİ İLE YUGOSLAVYA KIRALLIĞI ARASINDA ADLİ, MEDENİ
VE TİCARİ HUSUSLARDA KARŞILIKLI MÜNASEBATA DAİR MUKAVELENAME**

Türkiye Cümhuriyeti

ve

Yugoslavya Kırallığı;

Yugoslavyada Türk vatandaşlarının ve Türkiyede Yugoslav vatandaşlarının medenî ve ticarî hu-
susatta adli himayelerile iki memleket makamı adliyesinin yekdiğerine ibraz etmeleri muktazi mü-
ekabil muaveneti tanzin etmek arzusu ile hareket eden Türkiye Cümhuriyeti ve Yugoslavya Kırallı-
ğı bu bapta bir mukavele aktine karar vermişler ve murahhasları olarak,

Türkiye Reisi cümhuru Hazretleri:

Hariciye vekâleti Kâtibi umumisi, Büyük elçi Menemenli Numan Beyefendiyi;

Haşmetlü Yugoslavya Kırallı Hazretleri:

Türkiyede Yugoslav Kırallı fevkalâde muahhası Orta elçi Dr. Muşyu Muoslav Yankoviç;
ayın etmişler ve müşarileyhim bu baptaki salâhiyetnamelerini yekdiğerine tebliğ ile usul ve kai-
lesine muvafık bularak âtideki hükümleri kararlaştırmışlardır:

Fasıl : 1

Adli himaye

Madde — 1

1 - Âkit Devletlerden her birinin tebaası, diğêrinin arazisinde şahıslarının ve mallarının ka-
unî ve adli himayesi hususunda mahallî tebea gibi muamele göreceklêdir.

2 - Bu hususta mehakime serbestec müracaat edecekler ve mahallî tebeanın tâbi olduğu şerait
e eşkâl dahilinde dava eyleyebileceklerdir.

Madde — 2

1 - Âkit Devletlerden biri tebaasından olupta, bu Devletlerden biri dahilinde ikametgâhı bulunan ve diğer Devlet mehakimi huzurunda müddei veya dahil fiddava olanlardan gerek ecnebi sıfatları dolayısıyla, gerek memleket dahilinde ikametgâhı veya meskeni bulunması dolayısıyla, her ne nam ile olursa olsun, hiç bir kefalet veya teminat akçesi talep edilmeyecektir.

2 - Aynı kaide masarifi muhakemeyi teminen müddei veya dahil fiddava olanlardan talep edilen tediyat hakkında da caridir.

Madde — 3

1 - Gerek ikinci madde ve gerek davanın ikame olunduğu memleket kanunları mucibince kefalet, teminat akçesi veya masarifi muhakeme tediyesinden muaf olan müddei veya dahil fiddava aleyhine Âkit Devletlerden birinin arazisi dahilinde sadır olan masarifi muhakeme tediyesine mahkûmiyet kararı diğer Devletin salâhiyettar makamâtı tarafından meccanen lâzımüttenfiz olacaktır.

2 - Taleb; diplomasi tarikle yapılacaktır.

3 - Masarifi muhakeme miktarını sonradan tesbit eden adlî kararlar hakkında aynı kaide tatbik olunur.

Madde — 4

1 - Mahkûm olan tarafın bilâhare yapacağı müracaat müstesna olmak üzere, 3 ncü maddede mezkûr masarife müteallik kararlar, tarafeyn istima olunmadan, icranın takib olunduğu memleketin kanunlarına tevfikân lâzımüttenfiz itibar olunacaktır.

2 - Temyiz talebi hakkında ittihazı karara salâhiyettar olan makam :

a) Mahkûmiyet kararının, sadır olduğu memleket kavanini mucibince, kaziyei muhkeme halini iktisab edib etmediğini,

b) Kararın fıkraî hükmiyesine, kendisinden talep vaki olan Devletin lisanında veyahud fransızca muharrer olup talep eden Devletin diplomasi veya konsolosluk memuru yahud talep eden veya kendisinden talep vaki olan Devletin muhallef bir tercümanı tarafından aslına mutabakatı tasdil edilmiş bir tercümenin merbut olup olmadığını, tetkik ile iktifa eyleyecektir.

3 - İkinci fıkranın (a) kısmında mevzu şartın ifası için, talep eden Devletin salâhiyettar makamının, kararın kaziyei muhkeme halini iktisab eylediğini mübeyyin bir beyannamesi kâfi gelecektir. İşbu makamın salâhiyeti, mezkûr Devletin adlî idaresinin en yüksek memuru tarafından tasdik edilecektir. Mevzubahs beyanname ve tasdikname ikinci fıkranın (b) kısmında mezkûr kaideye tevfikân tercüme edilmelidir.

4 - Alâkadar tarafça aynı zamanda talep edilmesi şartile, ikinci fıkranın (b) kısmında mezkûr beyan, tercüme ve tasdik harçlarının miktarını tenfiz talebi hakkında ittihazı karara salâhiyetta olan makam tesbit edecektir. Bu harçlar dava masrafları olarak telâkki olunacaktır.

Madde — 5

Âkit Devletlerden birinin tebaası, diğer Devletin arazisi üzerinde, tebaai mahalliye ile aynı şerait dahilinde meccanî müzaheretî adliyeden müstefid olacaklardır.

Madde — 6

1 - Fakrihal vesikası, müstedinin mutad meskeni makamâtı tarafından, veya böyle bir meske mevcud olmadığı takdirde, halen meskeni olan mahal makamâtı tarafından ita edilmelidir.

2 - Müstedi, meccanî müzaheret talebinin yapıldığı memlekette ikamet etmiyorsa fakrihal vesikası, ibraz edileceği memleketin bir siyasî veya konsolosluk memuru tarafından meccanen tasdik edilecektir.

3 - Müstedi, Âkit Devletlerden birinin arazisi dahilinde ikamet eylemediği takdirde, mensub bulunduğu Devletin salâhiyettar siyasi veya konsolosluk memuru tarafından muteber bir vesika kifayet edecektir.

Madde — 7

1 - Müstedi, meccanî müzahereti adliye talebinin yapıldığı memleket dahilinde ikamet eylediği takdirde, fakrühâl vesikası vermeye salâhiyettar olan makam, müstedinin mensub olduğu memleket makamatından vaziyeti maliyesi hakkında lâzımgelen malûmatı alabilecektir.

2 - Meccanî müzahereti adliye talebi hakkında karar ittihazile mükellef olan makam, salâhiyeti lairesinde, kendisine verilen vesaik ve malûmatın doğruluğunu kontrol etmek ve kâfi derecede tenevvür için, mütemmim malûmat istihsal eylemek hakkını muhafaza eder.

Madde — 8

Âkit Devletlerden birinin salâhiyettar makamı tarafından müzahereti adliyeden müstefid edilen araf, bu müzaheretten aynı davaya müteallik olarak diğer Devletin makamatı adliyesi huzurunda, işbu mukavelename ahkâmına tevfikân yapılan bilûmum usule müteallik muamelâta da müsefid olacaktır.

Fasıl : 2

Makamatı adliyenin karşılıklı müzahereti

Madde — 9

1 - Medenî ve ticarî hususatta, Âkit Devletlerden birinin adli makamatından sadır olup diğer Devletin arazisi dahilinde mukim eşhasa aid bulunan evrakın tebliği, diplomasi tarikle yapılacaktır. İrsal edilen varakanın sadır olduğu makam, tarafeyn isim ve sıfatlarını, muhatabın adresini, mevzu bahis varakanın mahiyetini mübeyyin olan talebname, kendisinden talep vaki olan Devletin lisasında veya fransızca yazılmış olacaktır.

2 - Kendisine talebname irsal edilen makam, tebliğ keyfiyetini müsbit veya tebliğe mani olan âdiseyi mübeyyin vesikayı aynı tarikle gönderecektir. Mahal itibarile ademi salâhiyet halinde mezkûr makam talebnameyi resen salâhiyettar makama gönderecektir.

Madde — 10

1 - Tebliğ, kendisinden talep vaki olan Devletin salâhiyettar makamı tarafından icra edilecektir. İnce fıkırada mezkûr ahval haric olmak üzere, işbu makam, muhatab tebellûğa hazır olduğunu beyan ettiği takdirde, tebliği varakanın kendisine tevdiî suretinde icra ile iktifa edebilecektir.

2 - Taleb eden makamın müracaati üzerine, tebliğ, kendisinden talep vaki olan makam tarafından, gerek bu kabil tebliğat için meri dahili mevzuatına tevfikân gerek, kendi kanunlarına münafi olmamak üzere, bir şekli mahsusta icra edilebilecektir.

Madde — 11

Tebliğin icra edilmiş olduğu, gerek muhatabın tarihli ve musaddak bir makbuzu, gerek kendisinin talep vaki olan Devlet tarafından tanzim edilip tebliğ keyfiyetinin şekli ve tarihini mübeyyin bir şahadetnamesi ile isbat edilecektir.

Madde — 12

1 - Medenî ve ticarî hususatta Âkid Devletlerden birinin adli makamı kendi mevzuatına tevfikân di-

ğer Devlet salâhiyettar makamına istinabe tarikile müracaat ederek bu makamdan, havzai kazası dahilinde gerek bir tahkik muamelesinin ve gerek diğer adli muamelelerin icrasını talep edebilecektir.

2 - İstinabe varakası, diplomasi tarikile gönderilecektir. İşbu varaka kendisinden talep vaki olan Devletin lisanında veya fransızca yazılıb talep eden Devletin bir siyasî veya konsolosluk memuru tarafından, yahud talep eden veya kendisinden talep vaki olan Devletin muhallel bir tercümanı tarafından aslına mutabakatı tasdik edilmiş bir tercüme raptedilecektir.

Mahal itibarile ademi salâhiyet halinde, istinabe varakası kendisine gönderilen makam, bunu doğrudan doğruya salâhiyettar makama gönderecek ve keyfiyeti istinabe varakasını gönderen makama bildirecektir.

Madde — 13

1 - İstinabenin gönderildiği adli makam, istinabenin icrası için, kendi memleketi makamatının istinabelerin icrasında tatbik ettiği aynı müeyyideleri kullanmaya mecbur olacaktır. Dava halinde bulunan tarafeynin şahsen icabet etmesi matlub olduğu zaman bu müeyyidelerin tatbiki mecburi olmayacaktır.

2 - Takib edilecek usule gelince; kendisinden talep vaki olan makam istinabenin icrasında kendi memleketinin kanunlarını tatbik edecektir. Maamafih, talep eden Devletin, hususî bir şekil tatbikini istihdaf eden arzusu, bu şekil, kendisinden talep vaki olan Devletin kanunlarına muğayir olmamak şartile, isaf edilecektir.

3 - Alâkadar tarafın hazır bulunabilmesi için, istinabenin icra edileceği tarih ve mahal, arzu ettiği takdirde, talep eden makama bildirilecektir.

Madde — 14

Şayed Âkid bir Devlet, arazisi üzerinde vuku bulacak bir tebliğ veya bir istinabe icrasını, hukuku hükümlerine, emniyetine veya intizamı ammeye hâlel getirecek mahiyette bulursa, bu tebliğin veya istinabenin icrasını reddedebilir. Bundan maada, bir istinabenin icrası, evrakın mevsubiyeti tebeyün etmediği, veya kendisinden talep vaki olan Devletin arazisinde bu istinabenin icrası kuvvei adliyenin salâhiyeti dahilinde bulunmadığı takdirde de reddedilebilir.

Madde — 15

1 - Tebligat ve istinabe icrası her hangi bir mahiyette hiç bir masraf veya resim tediyesine mahal vermeyecektir.

2 - Maamafih, kendisinden talep vaki olan Devlet şahidlere veya ehli hibreye verilen tazminatın ve şahidlerin tav'an ispatı vücud etmemeleri halinde icab eden memur müdahalesi masrafının, veyahud evrakı adliye tebligatının veya istinabe varakalarının bir şekli mahsusta icrasından mütevellid masrafların talep eden Devletten iadesini istemek hakkını haiz olacaktır.

Madde — 16

1 - Âkid Devletlerin her birinin, diğer Devletin arazisinde bulunan tebaasına doğrudan doğruya ve kuvvei cebriye istimal etmeden; siyasî veya konsolosluk memurları vasitasile tebligat icrasına hakkı vardır.

2 - İstinabe icrası için de aynı ahkâm muteberdir.

3 - İşbu maddenin tatbikinde müşkülât zuhur ettiği takdirde mukavelenin 9 neu ve 12 nei maddeleri mucibince hareket edilecektir.

Madde — 17

Bu mukavele tasdik edilecek ve tasdiknameler mümkün olan en kısa müddet zarfında Belgradda teati edilecektir.

Madde — 18

Bu mukavele hükümleri tasdiknamelerin teatisi tarihinden üç ay sonra iera mevkiine konacak ve bu tarihten itibaren altı sene meriyette kalacaktır. Mezkûr tarihin hitamından altı ay evvel âkitlerden biri hükmüne nihayet vereceğini diğerine tebliğ etmediği takdirde Âkitlerden biri arafından feshedildiği tarihten itibaren altı aym hitamına kadar meriyette kalacaktır. Bu ifadeleri tasdikan murahhaslar bu mukaveleyi imza etmişler ve mühürlemişlerdir.

Ankarada üç temmuz bin dokuz yüz otuz dördte iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

M. Numan

M. Yankoviç

umhuriyet Reislığıne yazılan tezkerenin tarih ve numarası	:	26 - XII - 1935 ve 1/241
bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cümhur Reislığından gelen tezkerenin tarih ve numarası	:	2 - I - 1936 ve 4/5
bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların tarih ve sayfa numaraları	:	Cild Sayfa 3 330 7 96,109,164:165,167,181,189:192